

LEZINGENCYCLUS 'DE WIJZEN IN HET OOSTEN'

VERSLAG LEZING JOS VAN DER LANS

8 maart 2012

Weg uit de systeemwereld; de leefwereld als spreekkamer! Het is Power to the people 2.0 volgens Jos van der Lans

De kloof tussen overheid en burgers wordt steeds groter. De overheid raakt steeds meer verzeild in haar eigen systeem, terwijl de burger het contact met deze overheid verloren is. Power to the people 2.0... Maar hoe?

We staan aan de vooravond van een lang proces dat de verhouding tussen de overheid en burgers verandert. De burgers wil dit graag, maar weet tegelijkertijd niet precies hoe. Verantwoordelijkheden verschuiven steeds meer naar gemeentelijk niveau. Je ziet dat ook gemeenten nog zoekende zijn hoe zij deze nieuwe relatie met de burger vorm kunnen geven. Een uniek moment in de verzorgingsstaat!

Hoe kan dit? Tot halverwege de jaren 60 zat de overheid bovenop haar burgers. De overheid was betweterig en zag het als haar taak om burgers fatsoenlijk gedrag te leren. Op een gegeven moment wilde de burger dit niet meer: weg met die betutteling, oude patronen werken niet meer. Burgers zagen overheidsbemoeyenis niet meer als genade, maar vonden dat zij recht had op bijvoorbeeld een uitkering. Het idee ontstond dat de samenleving maakbaar is. Dit is een andere manier van denken.

Zelfredzaamheid Een voorbeeld hiervan is jeugdhulp. Dit was vroeger liefdadigheidswerk, maar eind jaren 60 ontstond de gedachte: weg met al die ouwe tantes, kinderen moeten deskundige hulp krijgen. De samenleving werd geprofessionaliseerd. In de jaren 70 stond deskundigheid voorop, betutteling was uit den boze. Dit ging door in de jaren 80. Afhankelijkheid was taboe, net als opdringerigheid en de subjectiviteit van de overheid. Het uitgangspunt was dat je niet in elkaars privéwereld komt. Vroeger kwam de overheid naar de burger toe. Tegenwoordig is dit anders. Als een burger iets wil, dan komt hij of zij naar de professional toe. Hierbij staat zelfredzaamheid voorop en is privacy heilig.

Onpersoonlijk De samenleving is verzakelijkt. Er is een grote kloof tussen de burger en de overheid. Dit komt doordat de overheid in systemen en beheersing denkt en de burger vooral in emoties. Als burger heb je een ingewikkelde relatie met de publieke dienstverlening (en de overheid). Het is een onpersoonlijke relatie: burgers worden voor hun gevoel afgescheept met doorkiesnummers en zien zelden een gezicht. Dit zorgt ervoor dat de burger wantrouwend wordt en wil bewijs zien: klopt het allemaal wel? De overheid zit vast in haar eigen beheers productie. Wat doen we, hoe lang duurt dit en kan dit effectiever? Zij wil controle tot in het detail en is hierdoor het contact verloren met de gewone burger. Op dit moment loopt het overheidssysteem vast door het oerwoud van systemen en gegevens. De overheid krijgt steeds meer indirecte kosten om het eigen systeem draaiende te houden.

Professionele dienstbaarheid Overheden moeten zichzelf herontdekken en zich meer richten op professionele dienstbaarheid. Dit betekent dat professionals zich moeten manifesteren in de leefwereld van burgers. Weg uit het systeem; de leefwereld als spreekkamer. Denk hierbij aan wijkcoaches, Eigen Kracht, sociale makelaars, stadscommando's. De professional komt dicht bij de burger. Dit zorgt voor de opkomst van de generalist: de wijkcoach is tegelijkertijd leerplicht ambtenaar, schuldhulpverlener en gezinsvoogd. In de toekomst komen er steeds meer horizontale netwerkorganisaties. Een voorbeeld hiervan is buurthulp. Dit is kleinschalige hulp die persoonlijk is.

Toekomstbeeld De overheid moet zich aanpassen en meer uitgaan van burgerkracht. Netwerken staan hierbij steeds meer centraal. Een mooi voorbeeld hiervan is Eigen Kracht. Bij Eigen Kracht wordt het sociale netwerk van iemand bij elkaar geroepen. Met gaat uit van de kracht van dit netwerk. Sinds 2001 zijn er ongeveer 5000 Eigen Kracht conferenties geweest. Uiteindelijk levert dit in 75% van de gevallen een plan op. Een groot succes! Burgers worden dus steeds meer co-professionals. De overheid moet zich meer richten op burgerparticipatie, met daarbij georganiseerde nabijheid. Laat burgers participeren, deel kennis en zorg dat deze relatie centraal staat. Dit verkleint de kloof tussen de overheid en burgers. Zij krijgen zeggenschap, denken mee maar zijn geen risicodragende partij.

Power tot the people!